

פרוטוקול מס' 1/13

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי,
א' בשבט תשי"ד - 5.1.1954 בשעה
8.30

נוכחו:

- י. שפרינצק - יו"ר הכנסת.
- ב. מינץ - סגן יו"ר הכנסת.
- י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת.

חברי הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- ב. אזניה
- ע. איכי לוב
- ש. בבה
- א. ברמן
- א. וילנסקה
- סאלח חסן ח' ניפס
- א. כלפון
- ש. לורנץ
- א. רוזאל-נאור
- מ. נודוק
- א. סטופ
- י. רפאל
- ס. ב. ששון
- י. שמירא

מוזמנים:

- ח. כהן - היועץ המשפטי
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- ח. ליאור - מזכירו של יו"ר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

חסרו:

- ס. גזים
- סיף אדין אלזועבי
- י. אורי
- י. הורי
- ק. כהנא
- ד. פלדמן
- ר. צברי

- 2 - א. סדר-היום: אוקן הדיון במצב בחקלאות, בעיית השיווק וההתישבות עמ'
- 3 - 5 ב. המשך הדיון בשאלה: מה דינו של חוק אשר רוב הוועדה, שאליה הועבר ע"י מליאת הכנסת, סובר שיש לדחותו "
- 6 - 18 ג. הפרסומים בעתונים בענין המקח וממכר בין ה"ה כהנא וגולדראט בקשר לחברות בכנסת "

א. אגודת הדיון במצב הכלכלי, בעיית השלום וההתעוררות:

ע. איכילוב: אבי סקס שהדיון בשאלה זו יתחיל דק בשבוע הבא, ז.א. שהשד יספור את הודעתו היום, ואני בתחיל לדון בה בשבוע הבא.

ס. רוזנטל: השד הנ"ל את כל החומר על שולחנם של חברי-הכנסת כדי שיהיו סוכנים לזו"כ.

על הודעה גם לקבוע אם הדיון יהיה אישי או סיעתי.

היו"ר ד. בן-דב-האי: אם תבוא דרישה לקיים טיון סיעתי - הוא יהיה סיעתי.

ע. איכילוב: אבי סקס שהדיון יהיה סיעתי.

א. רוזנטל-באור: אבי סציעה להקציב לדיון 10 שעות.

סגן יו"ר הכנסת י. טליבוברג: אבי סציע 6 שעות.

ה ד ח ל ס

- א. הדיון יהיה סיעתי.
- ב. מקצבו לו 6 שעות.
- ג. לפנות כששאלה ליו"ר הכנסת, כי הדיון ייראה לשבוע הבא.

ב. המשך דיון בשאלה: מה דינו של חוק אשר רוב הוועדה אשר אליה הועבר ע"י המליאה סובר שיש לדחותו?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

נמשיך בדיון בשאלה זו, אך נפסיק מיד עם כואו של יו"ר הכנסת, בקשר לדיון בשאלה אחרת. כידוע, קיימו דיון בענין הנידון, אך לא הגענו לכלל סיכום.

י. שפירא:

הצעתי לסיכום היא זאת: לאחר שהצעת חוק הועברה בקריאה ראשונה לוועדה - יכולה הוועדה להכניס שינויים בפרטי החוק. התיקונים יכולים להיות מהפכניים מאד, מרחיקי-לכת, אך אין הוועדה יכולה לצאת מן המסגרת שהמליאה קבעה, בשעה שהחליטה להעביר את החוק לוועדה.

כלומר: מליאת ~~החוק~~ מאשרת את החוק

בכללו, ומעבירה לוועדה את התפקיד לברר את הפרטים. הצעה, אשר באופן גלוי או נסתר, באה לשלול את החוק מיסודו - אינה יכולה לעמוד לדיון בוועדה.

המקרה שלפנינו הוא אידיאלי מכמה וכמה בחינות. ראשית, כל החוק הוא בן סעיף אחד, אשר ~~קובע~~ שפקודה מסוימת מתקופת המצבט תבוטל. ההצעה בוועדה היא, למחוק את הסעיף, כלומר את החוק כולו. אין כל שוני בין הצעה זו לבין ההצעה שהיתה במליאת הכנסת להחזיר את החוק לממשלה, או למציע פרטי של כל הצעה.

הענין הזה הוא אידיאלי, גם משום שאי-

אפשר לחסוד במציעי החוק ובתומכיהם בו או בשוללים אותו, שיש להם נימוקים פוליטיים. החוק אינו פוליטי גם אליבא דאלה אשר מציעים אותו. זה ענין חוקי גרידא, ויתכן שהממשלה תנהג בתבונה, אם לאור ההתנגדות שהתעוררה בוועדה, תקח ~~אחזקת~~ לחזרה. אינני רואה כל אסון גם אם הכנסת תפיל את החוק בקריאה שלישית - דרך זו פתוחה בפניו המיד.

אני מתנגד לזה שוועדה תהפוך עצמה

לקריאה ראשונה. שיטה זו מהנגדת לעצם הכירור בכנסת; היא מסרבלת את הכירור והיא הופכת את הוועדה למקום שמתקיימת בו גם קריאה ראשונה וגם קריאה שניה.

גם מבחינה עקרונית אינני תושב שאפשר

לסכים לדבר זה, כי לא המיד התעורר השאלה בקשר לחוק שאין סביבו הילוקי-דעות פוליטיים.

על-כן, אני מציע לקבוע שאין אפשרות

במקרה של חוק שהועבר אחרי קריאה ראשונה במליאת הכנסת לאחת מוועדות הכנסת להציע בוועדה הצעות השוללות את החוק בכללו.

י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת: אני, כחבר-הכנסת שפירא, סובר שאין

הוועדה יכולה להחליט בעצמה שיש לבטל חוק אשר הועבר אליה על-ידי מליאת הכנסת. במקרה שמתעוררת שאלה כזו, היא יכולה לפנות למליאת-הכנסת, למסור לה דו"ח על הדיונים בוועדה, ורק אם מליאת-הכנסת תחליט שיש לבטל את החוק - אפשר לעשות כן. אם המליאה מחליטה שאין לבטל את החוק - חייבת הוועדה להמשיך בדיונים ולהציע שינויים במסגרת החוק, כפי שהצטרף אליה על-ידי מליאת-הכנסת. יש חמיד אפשרות להציע הצעות במסגרת החוק, גם לפי דעת השוללים אותו.

ס. ב. ששון:

אין לשלול אפשרות של דחיית החוק בוועדה באופן כולל, כפי שעושה חבר-הכנסת שפירא. יש וחברי-הכנסת מצביעים במליאת-הכנסת בעד העברה לוועדה, מבלי שהיה סיפק בידם להתעמק בחוק כראוי. אין כל סכנה שכל הסיעות המיוצגות בממשלה לא תצבענה בעד חוק - אלא, כמובן, אם נתפוררה הקואליציה. אם רוב בוועדה סובר שיש לדחות את החוק - היא יכולה לבוא לכנסת ולומר לה, שכך קרה הדבר, ומליאת-הכנסת תכריע, אם יש לקבל את החוק או לבטלו. (היו"ר ד. בר-רב-האי: זוהי למעשה קריאה ראשונה מחודשת) לא היינו נזקקים לדבר זה אילו היה לנו כעת עליון והיתה לנו ההזדמנות לעיין שנית בכל העניין.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

המקרה כשלעצמו אינו פוליטי והוא מצא את פתרונו. אני נאחזתי במקרה זה כדי לקבוע הלכה לעתיד.

י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת: בדרך-כלל אני מסכים לזה, שכאשר הוועדה סבורה שאין לקבל חוק מסוים, היא יכולה לפנות לממשלה ולהציע לה לקחת את החוק בחזרה. אם הממשלה אינה עושה כן - הוועדה יכולה לפנות למליאת הכנסת ולבקש ממנה להחליט בעניין. אך יחד עם זאת אינני יכול להטעים להנחה, שקריאה באשונה במליאת הכנסת אינה מהווה גורם מחייב. כאשר הכנסת מחליטה להעביר חוק מסוים לוועדה, פירושו של דבר שהיא מתייבת את החוק. הכנסת עצמה יכולה לשנות את דעתה - אך לא כן הוועדה: היא אינה יכולה לשנות את החלטת הכנסת.

א. וילנסקה:

השאלה היא: מה מוסמכת ועדה, מה היא זכאית וכיצד יכולה לנהוג מליאת הכנסת?

הוועדה אינה מוסמכת לבטל החלטה של הכנסת. היא זכאית לדון באופן עצמאי, ללא התחשבות בעובדה שבכנסת נתקבלה החלטה מסוימת. נניח שזה יהיה במקרה של עניין אשר מעורר יצרים מפלגתיים, ויתכן שיחולו שינויים בין הדיון במליאת הכנסת לבין הדיון בוועדה - בין שיהיה בוועדה רוב אחר - מקרי - מזה שהיה בכנסת ובין שלא יהיה רוב מקרי. אני הושגת שזכותה של ועדה לדון ולהחליט כפי שרוב החברים סוברים. היא זכאית גם לבוא ולומר: הגענו לכלל סיכום כזה וכזה. אין היא מוסמכת לבטל את החלטת המליאה. במקרה כזה, אני מציעה שהוועדה תביא את העניין לדיון שני בכנסת. אינני רואה בכך שום פגיעה בדיון הראשון של הכנסת ובריבונותה של הכנסת.

על-כן, לדעתי, הסיכום בעניין זה צריך להיות: הוועדה דנה לגופו של עניין. היא אינה מוסמכת לשנות החלטה של המליאה. במקרה שהחלטת הוועדה היא שונה מזו של מליאת-הכנסת - עליה לביא את העניין שנית לדיון במליאת-הכנסת.

י. רפאל:

העניין אינו פשוט כל-כך, כי בכל-זאת מטילים על הוועדה לבדוק את העניין. הקריאה הראשונה קובעת גישה חיובית באופן כללי, אך הפרטים נמסרים לדיון בוועדה. יכול להיות שבוועדה מחגלים פרטים שנעלמו מעיני חברי-הכנסת בשעת הדיון בקריאה הראשונה.

יש להפריד כאן בין שני סוגים של בעיות. יכולה להיות שאלה פוליטית שהוועדה מנצלת רוב מקרי ומבטלת את החלטת הכנסת. על-כן יש לקבוע הבחנה, אם הוועדה מקבלת את ההחלטה מה-אחד או לא. אם יש רוב מקרי שמנוצל - יכולה הוועדה, בישיבה שניה, לשנות את ההחלטה שנתקבלה על-ידי הרוב המקרי. אך קורה לעתים, שהוועדה פה-אחד מגיעה לכלל מסקנה שיש לדחות חוק שהועבר אליה. במקרה כזה אינני רואה כל פגיעה במליאת הכנסת. יתכן שלא צריך לקרוא לזה בשם קריאה ראשונה, אך אין להפוך את הקריאה השניה לדבר פורמאלי בלבד, כי תפקידה של קריאה זו, היא לברר את פרטי החוק שאושר בקריאה ראשונה במליאת-הכנסת.

ש. לורנץ:

אם ועדה מחליטה לדחות חוק, שהכנסת
חייבה אותו בקריאה ראשונה - היא
מחזירה אותו לכנסת. אם ההחלטה נתקבלה בוועדה פה-אחד - אין
ויכוחים על החלטתה זו, כמובן, שעל הוועדה למסור למליאת הכנסת
אם הנימוקים שהניעו אותה להגיע להחלטה כזו. אם ההחלטה אינה
מתקבלת פה-אחד - היו"ר מודיע בשם רוב הוועדה, מדוע הוא סובר
שיש לדחות את החוק, ואחד מאלה המייצגים את דעה המיעוט מנמק את
עמדתם-הם והכנסת מחליטה, מבלי להכנס שנית לכל הענין.

אם כך ננהג - אין קריאה ראשונה "שנייה",
אין פגיעה בריבונותה של הכנסת - הוועדה אינה מבטלת את החלטתה של
הכנסת.

י. שפירא:

עמדתם של חברי-הכנסת וילנסקה ולובנץ
היתה יותר קרובה לעמדתו, שפירא מעמדתו
של חבר-הכנסת שרון. אך יחד עם זאת אני מתנגד לעמדתם מסיבה פשוטה
מאד. וההתנגדות שלי היא מעשית ולא עקרונית.

כל חוק שמעבירים לוועדה - מלבד במקרים
יוצאים-מן-הכלל - מועבר ברוב דעות. המיד ישנם חברים שמתנגדים לחוק.
המיד, או כמעט תמיד, יש הטוענים שלפי השקפתם אין לקבל את החוק.
אם נחליט שהדבר הזה אפשרי - יהיה כל חבר המתנגד לעצם החוק, רשאי
להציע הצעה השוללת את החוק מיסודו. ואזי, יבוא חבר-הכנסת אחר
ויתנגד לצנן ויתפתח ויכונה מסביב לשאלה אם יש צורך בחוק אם אם
אין בו צורך - דבר שאין עושים אותו עתה, אלא נגשים לדיון בכל
סעיף וסעיף של החוק. דבר זה יהפוך ממילא את הדיון בכל חוק לשני
שלבים: דיון על עצם קבלת החוק - אם יש לקבלו אם לא - ורק אחר
כך הדיון בפרטי החוק.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

יו"ר הכנסת הגיע עתה, ועלינו לעבור
לדיון בשאלה שהוא הציג.

ה ו ח ל ט

המשך הדיון יתקיים בישיבה הבאה.

ג. בקשתם של יו"ר הכנסת י. שפרינצק ומיעוט פאג'י לדרוך על הכנסת
כהנא-גולדראט והמיעוט שפרינצק בסדר לכך בעתונות:

היו"ר ד. בר-רב-האי: קיבלתי את המכתב הנא מאת יו"ר הכנסת:

"הנני מבקש לאפשר לי בשעה 9.30 להביא איזה
מלים לרגלי הפרסומים בעתונים על העניין של
מקח וממכר של ה"ה כהנא וגולדראט בקשר עם החברות
בכנסת".

כן קיבלתי את המכתב הנא מאת מיעוט "פועלי
אגודת-ישראל" -

"בקשר לפרסומים בעתונות על עניין החברות של מיעוט
פועלי אגודת-ישראל בכנסת השנייה, נבקש להביא הדבר הזה בפני ועדת
הכנסת, בישיבתה הקרובה, ולתת לנו אפשרות למסור בישיבה זו הודעה
בעניין זה."

בעתונות קראתי, כי גם מיעוט פפ"ם פנתה אלי
במכתב. עני לרובע זה לא נתקבל כל מכתב כזה.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: ביקשתי מאת יושב-ראש ועדת-הכנסת לומר מלים
מספר בתוך יושב-ראש הכנסת ונתור חבר-הכנסת.

נאמי לומר כמה מלים, כדי לשמור על חסינות מוסרית של הכנסת ועל חסינותו
של גבאי העם. יש בתקנון רבות לחסינות חברי-הכנסת. אני מדבר-עתה לא
על חסינות קונסטитуציונית-ליגאליסטית, אלא על חסינות מוסרית.

אני בא לדבר על עניין, שאני יודע אותו רק מתוך
העתונים. ואני מרגיש טובה לדבר על-כך בישיבה זו של ועדת-הכנסת, טובה
כלפי עצמי וכלפי הכנסת.

אני חוזר ואומר: אני מדבר על עניין, שאני
יודע רק מתוך העתונים. אם תהיה הכחשה משכנעת - אהיה מאושר. אבל גם
אם תבוא הכחשה, אני חושב שמתובתי ומשובת ועדת-הכנסת להביע שליטה
מוחלטת גם של המשועד, למען יודעו וייראו, ולמען כבוד בית-המחוקקים
בישראל.

העניין ידוע למדי. מועמד לכנסת תבע את זכותו,
על-פי הסכם פנימי מוקדם, מאת חבר-הכנסת הנא. המועמד להיות חבר-כנסת,
על-פי הסכם זה, תבע את זכותו ומכר אותה, לפני העתונים, בעד 7000 ל"י.
חבר-הכנסת כהנא, כפי שאומרים העתונים, עמד על זכותו להיות חבר-כנסת ושילם
בעד זה 7000 ל"י.

אני מצטער מאד שאני מטפל בעניין זה. כולנו
נהגנו כבוד רב בהם-הכנסת הרב כהנא. אבל עם כל הכבוד אל האדם, אל
המפלגה - למען הכנסת לא אחשה. ואם הדבר יוכחש - אהיה שמח.

העתונות לקחה את הדבר הזה בידה, וכל זמן
שזה לא הוכחש - הוא קיים. העתונות עושה מזה מאמרים ראשיים ומאמרי
קאדיקאטורה וציורי קאדיקאטורה - וכל זה על המבט ההיסטורי שלא היה
לישראל ושזכינו לו בפעם הראשונה.

העם, הבודד - אם הוא יושב בחוליות או
במעברות - צריך לדעת שהמוסד הזה, עם כל חילוקי-הדעות, עם כל
ההתנגשויות הפוליטיות שבו - הוא נבחר ובידו נתון גודל העם;
חוקת חירו, חוקת התנהגותו - למען הכלל, והאנשים הנבחרים הם
מיופיי-כוח מוטרי, ולא רק מיופיי-כוח יורדי, ולא מיופיי-כוח
לטרנסאקציות.

5.1.1954

הפרסומים בעתונות בענין המקח וממכר של ה"ה כהנא וגולדראט בקשר עם הברות ככנסת.

י. שפרינצק:

אינני נוגע במסקנות הקונסטיטוציוניות והלגאליסטיות בענין זה - ואינני מציע עכשו להחליט בענין המסקנות הקונסטיטוציוניות-ליגאליסטיות בנוגע לנבחרים ובוחרים. ועדת-הכנסת צריכה לקבוע יחס של גינוי גם לעצם ההשערה שיוכל להיות דבר כזה. כל זמן שהגינוי הזה איננו - עלול כל אדם בישראל וכל בוחר, בכל מפלגה שהיא, להביט עלינו כעל המשך של בורסה פוליטית. הכנסת צריכה לעקור קבל-עם את ההשערה שהיא תוכל לסבול מקה-וממכר בענין הנציגות והאמון הקשור בתואר של חבר-הכנסת.

אני מצטער מאד שמעורבים בענין - לפי העתונות - אישים מכובדים מאד, אנשים בעלי אתיקה אישית. אני מצטער מאד, שאני מדבר עדיין על-פי השערה, אך אני מעונין הפעם שהכנסת כולה תסתייג מאפשרות של השערה כזאת בישראל.

זה אחד הדברים שבגללו אני מתהלך בימים האחרונים כאבל.

בטקס שנתקיים אמרתי, שאני מקווה כי ימים יבואו והכוח של אנשי הכנסת הגדולה יצורף גם לכנסת הזאת. ואני חרד לכל זה, כשט שכל חברי-הכנסת חרדים. אני רוצה שלא יהיה רבב על בגדיהם של נבחרים ישראל, במובן מוסרי, במובן ציבורי. כל שאר הדבר הליגאליסטיים אינם מעניינים אותי כרגע.

אשמח מאד אם יחד עם ההסתייגות של הכנסת, של ועדת-הכנסת, להשערות שערוריה כזאת, יצורף גם שלילת העובדה הזאת.

הרגשתי חובה לבוא ולומר דברית אלה: אין זו הצהרה. זה גילוי דעה של יושב-ראש הכנסת ושל חבר-כנסת המכוון לכבוד של כנסת-ישראל ולכבוד מדינת ישראל.

היו"ר ד. בן-רב-האי: חבר-הכנסת מינץ ימסור הודעה בשם סיעת "פועלי אגודת-ישראל".

ב. מינץ: רבותי וגבירותי.

אני שמעתי פה שאמר כאן יו"ר הכנסת ואני מקבל כמעט את כל דבריו. אני שוחף לחרדה שלו לכבוד הכנסת ולכבוד חברי-הכנסת, וגם אני בדעה - בדיוק כמוהו - שענין החברות בכנסת אינו ענין של תשלום או מקח וממכר. אולם, כל זה היה נכון, אילו כך היה הדבר. היושב-ראש אמר שהוא קרא את הדבר הזה בעתונות, באותה עתונות שכולנו קראנו, ושיש השערות. ואני יכול להבין ללב היושב-ראש שהוא חרד גם להשערות. אבל אינני מסכים אתו שיש לגנות השערות. ואני רוצה להסביר את הדברים האלה, ומבקש את חברי-הכנסת שישמעו לי כמה רגעים - אני לא אאריך בדיבור.

כאל הענין הזה, שעכשו יצא בעתונות הוא שקר. אני יכול להגיד שכולנו מכירים את המדינה שלנו, ולצערנו יש דברים בעתונים שהם מנופחים ואינם נכונים. וכמוכן, שאם יש סיעה שהיא לא-גדולה ביותר - אולי פחות מזה - אפשר ליידות בה אבנים ויש שונאים.

5.1.1954

הפרסומים בעתונות בענין המקח
וממכר בין ה'ה כהנא-גולדראט
בקשר להברות בכנסת

ב. מינץ:

הגורם העיקרי בענין זה הוא מוסריותו
המופלגת של חבר-הכנסת כהנא. הוא איננו פה, על-כן, אני יכול לדבר
לא במקצת שכחו, אלא בשבחו ואינני יודע אם אוכל למצות את זה כאן.
מוסריותו המופלגת של חבר-הכנסת כהנא - איש מופלג בתורה, מופלג במדע,
מופלג במוסר - לא איש כסף. רחוק מזה. אינו מקבל את המשכורת שלו
כאן, וחי חיים צנועים מאד ומוסריים מאד. על-כן יש להבין שני דברים.
ראשית-כל, שהמפלגה לא רצתה לוותר על חברותו בכנסת. לא יכלה לוותר
עליה. ויש גם להבין עוד דבר - ואני אגיד כאן את האמת כפי שהיא -
האמת היא שנחתם הסכם בשעתו בין הסיעות השונות בתוך פועלי אגודת
ישראל. אולי נחתמו הסכמים דומים לזה ביתר המפלגות - אינני יודע.
אילו לא היה חבר-הכנסת כהנא מוסרי כל-כך - גם ההסכם הזה לא היה
מוצא ברבים. ומדוע? - מכיון שכך היה הענין.

אחרי שנחתם ההסכם שהוא צריך להתפטר
אחרי שנתיים, וכשהגיע המועד - הוא רצה להתפטר. אלא, שהמפלגה
חשבה אחרת - היא חשבה שבמשך השנתיים האיש האחר נשתנתה זהותו
הפוליטית והוא לא יוכל לייצג אותה. על-כן אסרה המפלגה שהאיש
הזה יקבל את הנציגות והמפלגה אסרה על חבר-הכנסת כהנא שיתפטר,
מכיון שהיא אמרה שהנציגות אינה רכוש הפרט, אלא רכוש פוליטי של
המפלגה. מר גולדראט קרא אותו לדין-תורה. והרב כהנא - ושוב אני
אומר שכאיש מוסרי מאד - לפניט משורת הדין - רצה ללכת לדין-תורה.
והמפלגה אסרה עליו. העניינים הפנימיים של המפלגה בודאי אינם
עומדים כאן על טר-היוג. המפלגה אמרה שהענין הזה אינו נידון
לשיפוט, לא של בית-דין חילוני ולא של בית-דין רבני. הענין נמשך
חצי שנה.

לא אאריך בדברים, בענין השיפוט. לבסוף
הודיעה המפלגה לפני כמה שבועות, במכתב מפורט לרבנות שהאשמה
הראשית בתל-אביב שהיא חושבת שהענין הזה אינו ניתן לשיפוט, מכיון
שהמוסד היחידי שיכול לקבוע את נציגותו בכנסת, היא רק המפלגה ולא
שום גוף אחר, ואין זה ענין של מקח וממכר, אפילו בפני בית-הדין.
אמרנו את זה באופן סופי ומוחלט.

לאחר שמר גולדראט ראה שהוא לא ייענה
על-ידי בית-הדין, הסכים להצעת סיעתו, שגם היא שינתה את דעתה
כמעט - לא אגיד כולה - שלא צריך לקבל את הנציגות - הסכים לבוררות
פנימית, וביטל את התביעה לבית-הדין. הענין הזה נמסר לוועדה
מורכבת מארבעה חברים, שהם מקובלים על שני הצדדים, גם על הועדה
הפועל וגם על מר גולדראט והיא צריכה להוציא פסק-דין בענין זה
בימים הקרובים.

כל מתן כסף בענין זה לא היה וזה שקר.
לא ניתן ולא יינתן שום תשלום בעד מנדט בכנסת. אמרנו בפירוש
בהודעתנו לבית-הדין שזה אינו ענין של מקח וממכר, אלא זה ענין
שהוועד הפועל קובע. אמרנו את זה באופן החלטי וסופי.

אם הסכמנו לבוררות פנימית, הרי זה שוב
משום מוסריותו המופלגת של חבר-הכנסת כהנא. סוף-סוף גם הוא רב
צדק - וסוף-סוף הוא בעל-מסור, איש קיבוץ כפי שאמרתי. וחשבנו
לנכון שלא ייצא נגדו טרוב. לכן הסכמנו ללכת לבוררות פנימית,
כמו שנהוג בכל המפלגות.

מר גולדראט הוא איש שעבד במפלגה שנים
רבות ויש לו חברים ואי-אפשר להתחמק מבוררות פנימית. זה ענין
מקובל מאד.

5.1.1954

הכרסומים בעתונות בענין המקח
וממכר בין א"ה כהנא-גולדראט
בקשר לחברות בכנסת

ב. מינץ:

אני חוזר ואומר: אני מכחיש את כל השמועות

בעתונות באופן זוחלטי. אני אומר שמסרנו הודעה בעתונות שאין שחר לכל השמועות. אם ההכחשה היא מעורפלת או לא מעורפלת - זה שיקול-דעת וטעם של כל קורא וקורא. אני חושב שהיא לא מעורפלת, שהיא ברורה מאד.

בדבר יחסנו לעתונות, אשר כתלף את הדברים האלה, נקבע בימים הקרובים. זה ענין פנימי שלנו. אני אומר עוד הפעם שהענין הזה - אני בררתי אותו - הוא קשה להוכחה במסמכים. ואין גם שום מסמכים, כי לא היה שום דבר. יש החלטה של המזכירות ושל הוועד הפועל לבחור בוועדה שתסיק מסקנות. שם לא מדובר על שום כסף, שם לא נאמר שום דבר - והוא קיבל את זה. על-כן אני מבקש שת הוועדה לקבל את החלתי זו בשם סיעת פועלי אגודת-ישראל. ואני מבקש שהיא תבין זאת. אני אומר בפירוט: נפלנו קרבן לשמועות מבישות.

אני חוזר ואומר: אני מצטרף לרגשי

ההרדה של היושב-ראש שאמר שהוא חרד לשמה הטוב של הכנסת, ואנחנו יודעים גם-כן להעריך את הבית הזה ואת הבית הקודם שהיה - הכנסת הראשונה, אשר גם-כן היה לנו הכבוד לשבת בה, ועוד לפני זה במועצת המדינה הזמנית.

אינני רוצה לדבר כאן על המפלגה שלנו

שכולנו יודעים אותה. אני שוב אומר כאן: שמעתי שיש השערות שחבר הכנסת כהנא ומר גולדראט עשו כך. נדמה לי שהחברים שיושבים כאן מכירים את הרב כהנא, שהוא לא היה נותן את ידו לשום דבר שכזה. להיפך: הוא רצה ללכת לבית-דין, רצה להתפטר, רצה הפל - והמפלגה לא סיבכה אותו. המפלגה אינה יכולה לסכן אותו. המפלגה שומרת על כבודו. אני מבקש את החברים לקבל את הדברים האלה ולהבינם.

י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת: אני מתפלא על אנשי המפלגה או הרשימה של פועלי אגודת ישראל, שלא שמו לבם להודעה מפורשת שבחוק הבחירות לכנסת השנייה (סעיף 43), שבה נאמר בפירוט שכתב התפטרות מוקדם הוא פסול.

בשעה שדנו בחוק הבחירות לכנסת השנייה,

נתקיים דיון מקיף מאד בשאלה זו - וחברי סיעת פועלי אגודת ישראל השתתפו בו - ומכיון שהברי-הוועדה ראו שיש במכתבי התפטרות מוקדמים כאלה מעין הזנאת-הציבור, החליטה הוועדה - הרוב בוועדה, ואולי אף פה-אחד - שיש לפסול מכתבי התפטרות מוקדמים כאלה.

על-כן, עצם ההסכם הזה שנעשה בשעתו

היה בלתי-חוקי ופסול מבחינת חוקית ומוסרית. אותם האנשים אשר הרכיבו רשימת הנבחרים והיו שותפים להסכמים מוקדמים כאלה - ראויים לנזיפה חמורה מאד. דבר זה צריך היה להשתקף במו"מ שהתנהל בין פועלי אגודת-ישראל ומר גולדראט, מכיון שלהסכם הזה לא היה כל בסיס חוקי.

אמרתי דברי אלה, כדי להפנות את תשומת

לבם של חברי-הכנסת מינץ ויתר חברי הוועדה, למצב החוקי.

ב. מינץ:

שמעתי את דבריו של חברי קליבנוב, אך

אינני בדעה שחברי-הכנסת הללו ראויים לנזיפה חמורה. יכול להיות שההסכם הזה הוא בניגוד לחוק - לא בדקתי ולא ראיתי את זה אף-פעם. חבר-הכנסת קליבנוב יודע כיצד מרכיבים רשימות וכי נעשים הסכמים כרגע האמתחון. עלי גם לומר, שעכשו ידענו שההסכם הזה אינו מחייב, ולמרות זאת חבר-הכנסת כהנא רצה להתפטר.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

בשרם נמשיך בדיון, עלי להביא לידיעת חברי הוועדה, כי זה עתה נחקבל המכתב

הבא מסיעת מפ"ם:

"בזה הננו פונים אליך, על-מנת שתעמיד כסעיק דחוף על סדר-יומה של ועדה-הכנסת את הסעיק:

פרשת המו"מ על המנדט השני, בכנסת של סיעת פועלי אגודת-ישראל (פרשת הרב כהנא וה' גולדראט)".

להנמקת הצעתנו זו אנו מציינים כי זה כמה ימים מתפרסמות בעתונות הארץ ידיעות והודעות שונות על הסכם שנעשה לפי פרסומים אלה בין הרב כהנא לבין מר גולדראט או בין מוסד של הסתדרות פועלי אגודת ישראל לבין מר גולדראט, ואשר לפיו קיבל מר גולדראט או צריך לקבל סכום כסף או טובת הנאה אחרת תמורת ויתורו על תביעתו שהרב כהנא יתפטר מתפקידו כחבר-הכנסת לטובת מר גולדראט.

לא בדקנו, מה הוא היסוד העובדתי של הפירוטמים הנ"ל, ואין אנו באים לקבוע, כי מה שפורסם בעתון זה או אחר עומד בהתאמה לעובדות. ברם, הפרסומים האמורים מטילים צל כבר על אחד מחברי הכנסת ואחת מסיעותיה וע"י כך בהזדמנות זו - על הכנסת כולה.

הכנסת - או אחד ממוסדותיה המוסמכים - חייבת, איפוא, לדעתנו, לברר את אמיתות העובדות שפורסמו ולהסיק מבירור העובדות את המסקנות הדרושות, כלומר: או להסתר את שמו של אחד מחברי-הכנסת או להסיק מסקנות אחרות, אם יתברר, כי היתה כאן התנהגות שלא כשורה. כדרך טובה ביותר לבירור העובדות להצעת מסקנות נראית לנו בחירה מידית של ועדת-משנה של ועדה-הכנסת שתביא את הצעותיה, אחרי בירור הענין, לפני מליאת הוועדה".

חברי סיעת מפ"ם אינם מיוצגים היום בוועדה, ועל-כן ראיתי מחובתי לקרוא בפניכם מכתב זה.

ב. אזניה:

אני רוצה לחלק את דברי לשני חלקים. יש כאן שאלה של ההסכם, ואיני מוכן לפסוק הלכה בענין הסכם כזה באף אחד מן הכיוונים הבאים:

א. אינני מוכן לפסוק הלכה - בלי לכרוך את זה - אם הסכם כזה הוא בניגוד לחוק;

ב. אינני מוכן לפסוק הלכה - בלי לכרוך את זה - אם לא רצוני שהיו הסכים באלה, ואם לא רצוני שהיא דרך בכדי למנוע אותם - אם החוק הקיים אינו מונע אפשרות של הסכמים כאלו.

מוחר לי להגיד בסוגריים את דעתי-אני, שיש כאן סכך חמור של בחירות לפי רשימות, לכן יצאי הדבר שנשב על המדוכה הזאת - בין אם נשב תיכף ובין אם נשב בקשר לחוק הבחירות לכנסת השלישית - וניתן את דעתנו על שאלה זו: כיצד לעשות בחירות לפי רשימות לדבר שאינו מאפשר הסכמים שאינם יהוים לציבור, אם זה דבר שפוגע בזכותו החפשית של הציבור לבחור באלה המוצעים לו. זאת שאלה אחת, ואני מוכן להסיק מכל ההסתבכות הזאת את המסקנה שכדאי לדון בדברים אלה, ואולי יש באמת להקים ועדה שתדון בענין הכללי של הסכמים כאלה, ומה דינם.

5.1.1954

הפרסומים בעתונים בענין המקח
וממכר בין ה'ה כהנא-גולדראט
בקשר לחברות בכנסת

ב. אזניה:

לעומת זה ישנה שאלה שניה, והיא השאלה של מקח וממכר על מנדטים בעקבות הסכם או בדרך-כלל. אין שום ספק שהדבר הזה ראוי לגינוי. אבל אני שומע הכחשה שנמסרת מפי נציג רשמי של סיעה בכנסת. ואני לכשעצמי די לי בהכחשה זו, בגלל האמון שאני נותן בהודעה, עד שלא הוכח ההיפך ממנה. לפי דעתי הפרוצדורה בענין כזה אינה יכולה להיות כזאת, שמכיון שהושמעה השערה בעתונות או שמועה, על הנוגעים בדבר להביא הוכחות משפטיות שזה לא היה. להיפך. אם מתפרסמים איזה דברים בעתונים, אלה הנוגעים בדבר צריכים להודיע מה היה; אם הם מודיעים שלא היו דברים מעולם - שהענין זה של מיקוח כספי לא היה - מי שמפריח שמועות, עליו עומס ההוכחה.

אני הייתי מציע לוועדה לקבל החלטה מורכבת

משני חלקים: א. שהיא שמעה את ההודעה של נציג פועלי אגודת-ישראל אשר מכחיש בכל תוקף, שהיה איזה ענין בקשר למנדט, שהיה לו קשר עם מתן פיצויים; ב. ועדת-הכנסת קובעת ועדה לבדיקת ענין הסכמים מוקדמים, אם הם בהתאם לחוק, אם יש לאסור אותם ואם כן, באיזה אופן.

י. רפאל:

אני חושב שההתמרמרות בציבור בקשר לפרסומים אינה מפניית להססם שנחתם, אלא היא מופנית לעובדה שמקום בכנסת נמכר בכסף.

אם כי לא תמיד אפשר להתייחס למה שכתוב בעתונים, אני חושב שטוב עשה יו"ר הכנסת שהביא בפנינו את הענין, כדי שנוכל להעמיד דברים על דיוקם.

בענין הראשון - ההסכמים, ודבריו של סגן יו"ר הכנסת י. קליבנוב. אני חושב שהוא אינו צודק, כי מה הוא אומר? הוא אמר שיש בכך משום הונאה הציבור, כי הוא רצה בפלוני ובינתיים מתברר שהוא בחר בפלמוני. הדבר הזה אינו נכון, כי מי שבחר בסיעת פועלי אגודת ישראל לא רצה שייבחרו דוקא שני נציגים; הוא הסכים שייבחרו 3 - ז.א. שציבור התנגד לזה שגולדראט יהיה גם-כן חבר-הכנסת, והוא נתן את קולו והנחת שגם הוא ייבחר. לכן אין כאן כל הונאה.

שנית, אני יודע שיש לעתים קרובות התפטרות של חברי-כנסת - לפעמים מטעמי מחלה, נסיעה או מטעמים אחרים - וממילא בא השני ברשימה. לכן, אינני חושב שכל הענין הזה יש בו הונאה.

אינני מתנגד להצעה חבר-הכנסת אזניה, כי בדרך-כלל תהיה ועדה שתדון על הסכמים. אך אינני חושב שזה קשור דוקא לענין זה.

אשר לענין השני - אני, ככה החברים המוסכים כאן, שמח לשמוע הכחשה מוסמכת שאין לדברים האלה שחר. חבר-הכנסת מינץ גם הוסיף ואמר, שהמפלה חרון בשאלה מה יש לעשות במפויצי השמועה הזאת. אני מקדם את הדבר הזה בכרכה. יחד עם זה אני חושב שוועדת-הכנסת חייבת לעשות משהו להרגעת הציבור, ועליה לפרסום הודעה בעתונות, כי נתקיים כאן דיון בשאלה זו, - ז.א. כי לא עברנו על ענין זה לסדר-היום מבלי לפעולתו לדיון - וכי נשמעה כאן הכחשה מפורשת ושאין כל יסוד לשמועות על מקח וממכר ועל מתן פיצויים כספיים.

ט. נורוק:

אני מביע תודה עמוקה ליו"ר הכנסת שהביא ענין זה בפנינו. אני מבין את חרדתו העמוקה,

כי הוא הנו שומר-אימונים של הכנסת ועליו להגן על כבודה. אך אני גם שמח מאד ששמענו את הודעתו של חבר-הכנסת מינץ, שבה הכחיש את כל הענין. משום-כך הנני תומך בהצעתם של חבר-הכנסת אזניה ורפאל ואני מציע לעבור לסדר-היום.

5.1.1954

הפרסומים בעתונים בענין המקח וממכר בין ה'ה כהנא-גולדראט בקשר לחברות בכנסת.

ס. ב. ששון:

גם אני שמח לשמוע ממכר-הכנסת מינוץ שכל הענין בשקר יסודו, ואני שוכנעת על-ידו. אך לא בזה הענין. הציבור קיבל רושם שיש כאן משהו שאינו נקי ופסול, והוא צריך להיות משוכנע שאין שמץ של אמת בשמועות אלו.

כזמן האחרון היתה נטייה מזעזעת לזלזל בכבוד חברי-הכנסת בכל המקרים ובכל ההזדמנויות. אני חרד לענין זה, לא משום שהוא נוגע לי, לך או למישהו אחר, אלא משום שהוא פוגע בכבוד הכנסת עצמה, המוסר המהוקק לעם. ואם מתחילים לזלזל במהוקקים - מזלזלים גם בחוקים.

על-כן יש להקים ועדת-חקירה, אשר תחקור את הענין, תשמע עדויות בשבועה ותגיש את מסקנותיה לכנסת ולעם. אחרת - ישאף הרושם. ואם יהיה בעם הרושם שנציגי העם עושים מסחר במנדאטים שלהם - מדוע לא יעשו כן השופטים בפסקי-הדין שלהם, ואז - מה ישאר מן המדינה?

על-כן, לטובתם-הם, לטובת כבודם של הרב כהנא וסיעת פועלי אגודת-ישראל, יש להקים ועדה כזאת, ואני הייתי מסכים גם למינויו של שופט עליון כחבר הוועדה. (היו"ר ד. בר-רב-האי: זה ענין פנימי של הכנסת.) על-כל-פנים, על ועדה כזו לקום, לחקור ולהגיש מסקנות לכנסת.

ש. בכה:

ברצוני לומר קודם-כל, שאני מביע את דעת סיעתנו, כאשר אני מצטרף לדברי חברי ששון. אנחנו דנו בענין ולא מאנוהו כל-כך פשוט, כפי שהוא נראה לחבר-הכנסת אזניה. אותנו לא מענינים הסכמים פנימיים - מה יש לנו לבדוק בהם? איזו זכות יש לנו לבדוק מה עושה מפא"י? ענין זה אינו עומד לדיון.

לדיון עומד הענין שמר גולדראט קיבל כבר כסף, וב"דבר" כתוב כך... (ב. מינוץ: זה אינו נכון) אני מוסר מה שקראתי בעתונות. לא הייתי נוכח בשעת מעשה; דברים כאלה אינם נעשים בנוכחות עדים. הציבור אינו מאשים את פועלי אגודת-ישראל במיזווד - הכנסת כולה מואשמת. אנו מעונינים לטהר את הדבר הזה. בעתונות נאמר שמר גולדראט הצהיר שקיבל כסף והסתמך על פרק מסוים בתורה, שלפיו רשאי היה לקבל את הכסף.

יו"ר הכנסת אמר שהוא מלא חרדה, משום שענין זה הופיע בכל העתונים. איש מאתנו אינו יכול לקבוע דבר - ואני הפילה שכתוצאה מחקירה זו יצאו פועלי אגודת ישראל נקיים בכל הדבר הזה. אינני מסיל ספק בדבר שאין איש מעונין בזה יותר מפועלי אגודת-ישראל.

על-כן אני מצטרף להצעה שהושמעה פה, להרכיב ועדת חקירה - ולא חשוב איך תורכב - על-מנת להרגיע את הציבור.

א. רזיאל-נאור:

הדאגה לענין המוסרי היא כללית מאד ומקיפה את כל חברי-הכנסת, מפני שהדברים הוצגו בעתונות בצורה כזאת שלא נשאר כמעט שלם דבר מאוחו הערך שיחסו לכנסת עם הקמתה ובמשך כל תקופת כהונתה. אמנם, אני צריכה להגיד שזו אינה הפעם הראשונה שצל של אנטי-מוסריות אופף את הכנסת. אבל זו הפעם הרשונה שאנטי-מוסריות כרוכה בשמועות כאלה, כפי שהושמעו. לכן זה דבר מדאיג מאד.

א. וילנסקה:

אני חושבת שיש הסיבות שחברי ועדה-הכנסת יתבטאו בענין זה, כי יש מקום לחדדה אם השמועות נכונות, או אפילו אם הן אינן נכונות. בינתיים שמענו את הודעתו של חבר-הכנסת מינץ. אבל אני חושבת שההודעה של יו"ר הכנסת היתה במקומה, מפני שאילו זה היה נכון - או אם זה נכון - הרי מקח וממכר על נציגות בכנסת מהווה פגיעה בשליחות הציבורית של חברי-הכנסת ופגיעה בבוהרים ובכלל במוסד של הכנסת כמוסד נבחר. יש מקום שמוסד של הכנסת יביע בענין זה את דעתו ויגנה דבר כזה אם זה ישנו, ויגנה גם אפשרות של דבר כזה אם יתברר שבמקרה הקונקרטי זה איננו. נדמה לי שיש גם אפשרות לגנות השטרה כזו.

על-כן אני מציע שיינתן פרסום לסיכום של ועדה-הכנסת, בעקבות הודעה יו"ר הכנסת, שרואים את האפשרות הזאת, את השמועות האלו, כדבר חמור, כדבר אנטי-ציבורי ואנטי-מוסרי או כפגיעה בכנסת כולה.

שמענו את הודעתו של חבר-הכנסת מינץ ואנו רוצים להאמין שזה נכון. אין לי עובדות מספיקות כדי להגיד שזה לא נכון. אבל נראה לי שמפלגת ~~הממשלה~~ פועלי אגודת-ישראל צריכה לתת הכחשה מצדה ושצריכה להיות הודעה לציבור גם בשם ועדה-הכנסת שהיא מגנה גם אפשרות כזאת.

א. ברמן:

חבר-הכנסת מינץ צודק שאין להסתמך רק על העתונות. יש לנו נסיון רב עם ידיעות המופיעות בעתונות. יתכן גם שהכל שקר ונכון גם שאין לגנות השערות.

הענין הוא חמור וחבר-הכנסת מינץ יודע כמוני שהענין הוא חמור מאד. (ב. מינץ: אמרתי כך) ונכון שאין זה ענין של הסכמים פנימיים במפלגה. זה דבר נוסף - אך אין זה ענינו עכשיו. ענינו עתה הוא המקח וממכר של פיצויים כספיים צמוד מקום בכנסת. זהו דבר חמור מאד, ודוקא משום-כך יש לבדוק את הענין יחד עם חבר-הכנסת מינץ. ואינני רוצה לעמוד כרגע על הרכב הוועדה, הכחשתו של חבר-הכנסת מינץ היא חשובה מאד בשבילנו, אבל לדעתי חבר-הכנסת מינץ צריך להיות מעונין יחד אתנו בהקמת ועדה מיוחדת לבירור השאלה.

ש. לורנץ:

אין לומר שהסכמים פנימיים אינם נוגעים ללכנסת. נכון, אין זה ענינה של הכנסת לבדוק מדוע נעשו הסכמים כאלה, אך משנעשו, חובה מוסרית לשמור עליהם. את החוק מאפשר התחייבות מוקדמת של חבר-הכנסת להתפטר - כבודה של הכנסת דורש לשמור על התחייבות כזו. אם חבר-כנסת אינו מקיים הבטחה מעין זו והדבר מתפרסם בעתונות, הריהו פוגע בכבודה של הכנסת.

אינני מדבר כרגע על המקרה הקונקרטי, מפני שעד היום לא היה חוק או תקנון בענין זה ובדאי שאין זה תפקידה של ועדה-הכנסת להכנסת לעיניים אלה. אך אני מציע שועדת-הכנסת תקבל לתשומת-לבה שחברי-הכנסת צריכים לשמור על התחייבויות שהם מתמו עליהן.

אשר לפרשת הכסף - אנו מייכים להסתפק בהודעתו של דובר רשמי של סיעה, אשר בה נאמר שכל השמועות האלו בשקר יסודן - לא ניחן ולא יינתן כסף. עלינו לדעת שאם לא נסתפק הפעם בהודעה של סיעה - נצטרך להסיק מסקנות מרחיקות-לכת מגישה כזו, ואין כאן כל מקום לוועדת-חקירה. לעומת זאת, מכיון שהלעז יצא בציבור, והלעז הוא על הכנסת כולה, על היועץ המשפטי לתבוע את מוציאי הדיבה לדיון, כפי שהוא עשה במקרה של פקיד ממשלתי. אם היועץ המשפטי ינקוט בצעדים מתאימים - ירגיע הדבר הזה את הציבור.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

לצערי עלי לעזוב עתה את הישיבה. חבר-הכנסת אזניה ינהל את הישיבה.

הפרסומים בעתונים בענין המקח
וממכר בין ה'ה כהנא-גולדראט
בקשר להברות בכנסת

י. שפירא:

אני צריך לומר שהשאלה הזאת הסרידה אותי
לא מעט, כמו שהסרידה רבים מחברי-הכנסת
ושוחחתי עם מספר אנשים וביניהם עם אחד העתונאים שהיה פעיל מאד בענין
זה. אותי ענינה הגישה של אדם שמאמין בסיפור שהופיע בעתונות.

התעוררו כאן כמה שאלות והושמעו כמה
הצעות, שהקיצונית ביניהן הייתה של חבר-הכנסת ששון והיה לה משקל
רב, אלא שהרבה ממשקלה ניטל אחרי דבריו של חבר-הכנסת בבה. מפני
שמה שעם יש לעמדה של סיעה אם רוצים לברר עובדות של דבר הנוגע
לכל הכנסת? עצם הדבר שסיעה בתור שכזו, בתור גוף פוליטי, מנסה
לספל בענין זה - זה כשלעצמו פסול. אפילו חושב שזה חורבן הפרלמנטאריזם
שלנו אם בענין של קביעת עובדות יבחרו ועדות חקירה מורכבות לפי מפתח
מפלגתי. אמרתי את הדברים האלה גם מעל במת-הכנסת בקשר לוויכוח על
הוקי היסוד. אינני מאמין בסיכומים ביחד לעובדות - אם דבר מסוים קרה
או לא קרה - כאשר הם נקבעים על-ידי ועדה שנבחרה לפי מפתח פוליטי.
(ש. בבה: ואתם כולכם אינכם בדעה אחת?) אני אומר שזה אינו ענין
של סיעה.

אני הייתי נוטה לבחור ועדת-חקירה

בענין זה; ואילו היו קובעים בעדת-חקירה, הייתי תובע שהיא תהיה
מורכבת מטופטים, מפני שיש כאן ענין של חקירת עובדות. אולם, אני
שואל את עצמי: נניח שהקימונו ועדת-חקירה והיא חקרה והגיעה למסקנה
שהפרסום בעתון אצטא נכון, ולא הודעת סיעת פועלי אגודת-ישראל.
(אני לוקח את המקרה הקיצוני) מה אז? - מה הן הסנקציות שהכנסת תשיל
על חבר-הכנסת כהנא או על מר גולדראט שאיננו בכלל חבר-כנסת? שופט
יהודי גדול בארץ רחוקה אמר פעם, ששאלות קונסטיתוטוציוניות חשובות
ביותר מתבררות במקרים מאד מאד בלתי-סימפאטיים. הפרינציפ נקבע
לא במקרה שיש לך עסק עם אדם הגון, אלא אם אדם חשוד. ועלינו להיות
זהירים מאד בזכויותיו של חבר-הכנסת ולהמנע מסנקציות סתמיות.

אם אנחנו איננו יודעים מה יכולה להיות

סנקציה לאחר החלטה של ועדת-החקירה, שוועדת-החקירה מוכרחה להסתיים
בלא-כלום, מפני שאין לנו אפשרות להסיק מזה מסקנה כלשהי - אין לנו
ברירה אחרת, אלא לקבל את עמדתה של חברת-הכנסת וילנסקה. ההצעה
הנכונה לפי דעתי נמצאת בחלקה בדברי חברת-הכנסת וילנסקה ובחלקה
בדברי חבר-הכנסת אזנייה.

הצעתי היא שלגופו של ענין שמענו את

הודעת יו"ר הכנסת ואנו מצטרפים לעמדתו של יו"ר הכנסת שמקח וממכר
במנדטים זה דבר מכוער מאד ולא יתכן לעשותו, ואנו מקבלים את
הודעתו של חבר-הכנסת מינץ.

אשר לעתיד - אינני מקבל את עמדתו של

חבר-הכנסת בבה שאין זה ענינו אם מותר לעשות הסכמים ביחס להתפטרות.
הדבר הזה צריך להיות אסור לפי החוק, לא ~~מספיק~~ תמורת כסף, לא
משעמים פוליטיים או מתוך לחץ. דבר זה צריך להיות אסור לפני הבחירות
ואחריהן. ואין לדחות את הדבר הזה להלכתא דמשיחא, אלא יש לדון
בזה עכשו, ולא לחכות עד לדיון בחוק הבחירות.

ס. ב. ששון:

ברצוני להציג לשבר-הכנסת מינץ שאלה, ואבקשו
להשיב לי עליו בפה מלא: ענין זה יצא
לאור בעתונות וכל העם יודע עליו ופוצה וצריך להיות משוכנע על-ידי
עובדות - האם תסכים לזה שתקום ועדת-חקירה שתקבע עובדה זו?

הפרסומים בעהונים בענין המקח
וממכר של ה"ה כהנא-גולדראט
בקשר לחברות בכנסת

א. טשופ:

אני יודע שכל הענין הזה אינו נעים.
ובמיוחד כאשר מכירים את האדם. אני
הייתי מעדיף לא לדון בכל הענין הזה ברחבות כזאת. אך אני נאלץ
לומר כמה מלים לאחר דבריו של חבר-הכנסת שפירא.

אני מקבל את דבריו של חבר-הכנסת מינץ
שכל הענין אינו נכון ולא דובים ולא יער - לא ניתן ולא יינתן כסף.
אך מכיון שכך, הריני הושב שחבר-הכנסת מינץ יכול להסכים לכל ועדה
שלא תהיה, שתבוא ותודיע קבל-עם ועדה: חקרנו, בררנו, ואין שמץ
של אמת בכל הידיעות שהופיעו בעתונות. אין איש מאתנו רוצה לפגוע
בחבר-הכנסת כהנא, אך אם באה דרישה למנות ועדה-חקירה - יש להענות
לה.

ש. כבה:

משום שיו"ר הכנסת יושב אתנו, ברצוני
לומר ברורות: בתחילת הישיבה, כאשר
התחלנו בדיון זה, כתבתי פתק לחבר-הכנסת שפירא, בו הבעתי את דעתי
שאין זה ענין של סיעות, ואני הושב שזה ענין בין-סיעתי ושיש למנות
ועדת-חקירה. לא קיבלתי כל חשובה ממנו לפתק זה. מתברר, שכאשר
הוא קיבל את הפתק, הוא הסיק ממנו מסקנה הפוכה. האמת היא, שהצגתי
ענין בין-סיעתי.

היו"ר ב. אזניה:

בקשר לצורה של שאלה של חבר-הכנסת ששון,
אני איני סבור כי הבעיה היא בהודעתו או
אי-הודעתו של חבר-הכנסת מינץ על הסכמה או אי-הסכמה או בקשה לוועדת
חקירה. הענין אינו נתון ברשותו, אלא ברשות ועדת-הכנסת והוא אינו
הייב להשיב על השאלה.

ס. ב. ששון:

אני חולק על-כך.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

ברצוני לתזור על כמה דברים. סגן יו"ר
הכנסת י. קליבנוב הזכיר כאן חוק ברור
בהולט. אינני יודע מדוע אומרים שהוא מעורפל. החוק הזה אינו דן
בשאלה אם עושים הסכמים או אין עושים אותם. הוא קובע אם להסכמים
אלה יש תוקף חוקי בשביל הכנסת - ועל-כך נאמרו דברים ברורים. יכול
להיות הסכם בין שני צדדים והם שומרים עליו, והאדם המתפטר בא ומודיע
שמטעמי בריאות או עומס של עבודה (או) מתפטר. מה שנעשה אינו נוגע לנו,
כל זמן שאינו בא לידי פרסום. החוק הזה ברור בהולט והוא נקבע לרגל
הקדים מסוים, של הסכם שנעשה בין צדדים, - ושניהם צדקו - אך הכנסת
לא קיבלה את הדבר הזה וניסחה אותו בחוק. זו היתה הערה צדדית.

אני משבח מאד את שיקו ל-הדעת ואני מקווה
שהוא תמיד יהיה כזה. אך אני רוצה לחזור ולומר לכם מה עומד על הפרק.
עומדים לדיון שני ענינים: א. ענין הנוגע לכל העם - האם יתכן שדבר
כזה יעבור ללא תגובה? ב. כמשך שבוע שלם העתונות כותבת והדברים
נקבעים בדעת-הקהל - ועדת-הכנסת צריכה להודיע ברבים, למען יודעו
וייראו: דבר כזה לא יתכן, ומי שעושה מעשה כזה, הנהו עובר הכנסת.

עכשו ישנו עוד ענין - ההיה כדבר הזה או
לא. אפשר לקבל את הודעתו של חבר-הכנסת מינץ ואפשר לחקור בענין.
לא נכנסתי כלל לשאלה זו. אני חרד לקורא התמים שלהכרתו תכנס הרגשה
שדברים כאלה אפשריים. את הדבר הזה יש לעקור באבו.

אני איני מעונין בשאלה אם היה דבר כזה
או לא. אני מעונין ומעריך את העתונות, ואני יודע שבעתונות יש
עלילות והטמזות. אך כאשר ההשמצה היא סולידארית, בכל העתונות,
והקהל מתחנך לאפשרויות כאלה - חייבת הכנסת להודיע לפס כי אין
להעלות אפילו על הדעת אפשרות כזאת. אני רוצה להפריד כאן בין מה
שיכול להיות או אינו יכול להיות ובין מה שהיה.

הפרסומים בעתונים בענין המקח וממכר של ה'ה כהנא-גולדראט בקשר לחברות בכנסת.

היו"ר ב. אזניה:

אני חושב שלסיכום אנו צריכים להחליט על 3 דברים. הדבר הראשון - ובנוגע אליו אין חילוקי-דעות - שוועדת-הכנסת מחווה את דעתה, אגב פנייתו של היו"ר הכנסת ופנייתה של סיעת פועלי אגודת ישראל, כי היא רואה כבלתי-ניתן מבחינה ציבורית, שעל מנדטים יהיה מקח וממכר הקשור באיזה שהוא ענין עם כספים.

שנית, בנוגע לעובדה: ועדת-הכנסת שמעה את הודעתו של נציג סיעת פועלי אגודת-ישראל, כי במקרה הנידון לא ניתן שום כסף ולא יינתן כסף. האם מול הצעה זו, קיימת הצעה של ועדת-חקירה?

ס. ב. ששון:

אני שואל את חבר-הכנסת מינץ אם סיעתו חתנגד לועדת-חקירה?

היו"ר ב. אזניה:

אם נחליט שתקום ועדת-חקירה - היא תקום, ואין הדבר תלוי ברצונו של חבר-הכנסת מינץ.

א. רוזנאל-נאור:

עד כמה שאני מבינה את שאלתו של חבר-הכנסת ששון, הבעיה היא, אם אפשר לקבל החלטה שלא רק ועדת-הכנסת רוצה בוועדת-חקירה, אלא/ממש כשם שהענין הובא לדיון בוועדה לפי דרישתו של חבר-הכנסת מינץ בעת ובעונה אחת עם דרישתו של היו"ר הכנסת - שגם הדרישה להקים ועדת-חקירה היא משותפת לסיעת פועלי אגודת ישראל וועדת-הכנסת.

ב. מינץ:

אני הבאתי את הענין לוועדת-הכנסת בשם סיעתי וחשבתי שבאתי את הענין במידה מספקת. כוונתי היתה שוועדת-הכנסת תקבל את ההסכרה ותשתפק בה.

ס. ב. ששון:

אין אדם ברהוב שיחלוק על-כך שדברים כאלה אינם מקובלים. ואין כל תועלת לפרסם דברים כאלה. גם הגנב מודה שאסור לגנוב. השאלה אינה, אם מותר או אסור לעשות מה שנאמר שנעשה. אני השבתי שחבר-הכנסת בפנייתו בשם סיעתו, בעצמו תובע ועדת-חקירה.

היו"ר ב. אזניה:

אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות: א. שוועדת הכנסת שמעה את הודעת נציג סיעת פועלי אגודת ישראל המכחישה בכל הוקף שניתן או יינתן כסף בקשר למנדט. ב. להקים ועדת-חקירה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה א' - 6
בעד הצעה ב' - 5

ש. לורנץ:

ביקשתי שוועדת-הכנסת תדרוש מן התובע הכללי לתבוע לדין את מוציאא הלעז.

היו"ר ב. אזניה:

אין לנו אפשרות להצביע בענין זה. אלו הן שתי שאלות משפטיות: ראשית, אם ועדת הכנסת רשאית לתבוע, ושנית אם היועץ המשפטי מוסמך לתבוע.

הפרסומים בעהונים בענין המקח וממכר של ה'ה כהנא-גולדראט בקשר לתכרות בכנסת.

ש. לורנץ:

אני שוען שדברים אלה הם סמכותו של התובע הכללי - וחובתו לעמוד על כבודם של חברי-הכנסת. ועדה-הכנסת, מתוך הגנה על כבוד הכנסת וחסינות חברי-הכנסת צריכה לדרוש את הדבר הזה מן היועץ המשפטי.

י. שפירא:

ועדה של הכנסת אינה יכולה לקבל החלטה אם על היועץ המשפטי להגיש תביעה בענין מסוים או לא. זה ענין המסור לפי החוק לו, ותו לא. אני יודע מקרה שהממשלה עמדה לדון בשאלה מסוימת - לבקש מאת היועץ המשפטי להשתמש או לא להשתמש בסמכות מסוימת שלו - והוא הודיע לממשלה מראש שאם הם יקבעו בענין זה משהו, הוא יתפטר מתפקידו, מפני שזה דבר הנתון כולו רק למצפוננו. אנו יכולים רק להביע משאלה, ולזה אין טעם, משום שהדרך להגיש משפט פתוחה לחבר-הכנסת מינץ, בדיוק כמו לכל אחד אחר.

ה צ ב ע ה

ברוב קולות נדחתה הצעתו של חבר הכנסת לורנץ לפנות במשאלה ליועץ המשפטי לתבוע לדין את מוציאי הלעז.

היור' ב. אזניה:

הענין השלישי הוא, ענין ההסכמים - אם אנו דנים בו עתה, או מסתפקים בזה שבבג היום, תדון בו הוועדה המתאימה.

א. רזיאל-נאור:

אני מציע להעביר את הענין לוועדה-התקנון.

י. שפירא:

אני מציע לבחור בוועדה-משנה שתביא תוך זמן קצוב - שבועיים או חודש - הצעות מסוימות לוועדה-הכנסת בענין זה. גם בעתונות שהיתה יותר זאירה בענין זה הושם הדגש על נקודה זו, שיש להכניס בענין זה הסדר אחת ולמיד. צריכים להיות דברים ברורים בענין זה.

י. רפאל:

אני תושב שהענין הזה דורש הבהרה מסוימת. אינני מתנגד לכך שהצעה זו תעמוד לסדר-היום.

ה צ ב ע ה

ברוב קולות נדחתה ההצעה להקים ועדה-משנה שתבהיר את בעית ההסכמים.

ה ו ח ל ט

בעקבות פנייתו של יור' הכנסת וגם טיעת פועלי אגודת ישראל דנה ועדה-הכנסת על הסכם כהנא-גולדראט והשמועות שנפוצו בקשר לכך בעתונות. ועדה-הכנסת מחווה את דעתה כי יש לגנות באופן חמור כל מיקוח כספי בקשר למנדטים לכנסת. ועדה-הכנסת שמעה את הודעתו של נציג טיעת פועלי אגודת ישראל בכנסת, חבר-הכנסת בנימין מינץ, שבה הכחיש, בכל תוקף כי הובטחו, ניתנו או יינתנו פיצויים כספיים כלשהם למר גולדראט, בקשר למנדט בכנסת. בעיית ההסכמים הפנימיים בתוך מפלגות לקראת בחירות תבורר אגב הדיון בחוק הבחירות לכנסת השלישית.